

## אוניברסיטת תל-אביב

המערער (הנקבל):

ע"י בא כוחו עו"ד אדיב מחיול

נגד

המערערת (הקובלת): אוניברסיטת תל-אביב

ע"י בא כוחה עו"ד ירון זהבי

פסק דין

1. זהו ערעור על פסק דינו של סגן הממונה על המשמעת, פרופ' רועי קרייטנר, בתיק ד/23/2014 מיום 29 לאוקטובר 2014. המערער הוא סטודנט לתואר ראשון בחוג לסייעוד. במסגרת הקורס "כתיבה מדעית וקריאה ביקורתית" נדרש המערער להגיש תרגיל מסכם המהווה 50% מהציון בקורס. המערער נכשל בתרגיל בפעם הראשונה, ואושר לו להגיש את התרגיל בשנית. בפעם זו הגיש המערער את התרגיל כאשר חלקים ממנו מועתקים ממאגר אלקטרוני. לאחר שהודה המערער במעשה המיוחס לו, הוא הורשע בעבירת הונאה בעבודת בית ובהפרת הוראות, על פי סעיפים 29.3 ו-29.4 לתקנון המשמעת של האוניברסיטה. על עבירות אלה נגזר עונשו להרחקה בפועל של שני סמסטרים (סמסטר א' וב' תשע"ה), פסילת הקורס והרחקה על תנאי של שנה למשך שנתיים מיום החזרה ללימודים.
2. המערער טען לפנינו כי בדיון בפני סגן הממונה על המשמעת לא הוסברה לו כראוי מהות העבירה בה הודה והעונש הכבד הנגזר ממנה (ס' 30א לתקנון המשמעת של האוניברסיטה קובע כי העונש על עבירת הונאה יהא לפחות שנת הרחקה בפועל מהלימודים). תחילה טען המערער בפנינו ללא ייצוג, אך כשנחשפנו לנסיבותיו הייחודיות של המקרה, שיפורטו להלן, אפשרנו לו להתייעץ עם עורך דין מטעמו על מנת לוודא שתישמר זכותו להליך הוגן.
3. המערער הוא סטודנט ששפת אימו אינה עברית, ועיקר טיעונו בערעור זה הוא שלפני הדיון בפני הממונה לא הוסברה לו משמעותה המילה "הונאה", שהיא קריטית להבנת מהות העבירה בה הוא הודה. לטענתו, לפני הדיון בערכאה דלמטה ניתנו לו מספר דקות בלבד להתייעץ עם סנגורית הסטודנטים, בהם לא הוסברה לו משמעות הדברים, ורק עקב אי-הבנה זו הסכים להודות בפני סגן הממונה בעבירות שיוחסו לו. המערער מבקש משום כך לבטל את הודאתו ולהחזיר את התיק לדיון לגופו של עניין בערכאה דלמטה, שם יוכל להציג כראוי את עמדתו.
4. בית דין זה רואה חשיבות רבה מאד לזכותם של הסטודנטים להליך הוגן בדיון המשמעת. אין לאפשר פסיקת עונשו של נאשם שלא הובהרה לו מהות העבירה בה הוא מואשם על יסודותיה ועל ההשלכות העשויות להיגזר מהודאתו בה. הדברים מקבלים משנה תוקף מקום שהרשעה מחייבת, בהעדר נסיבות מיוחדות, הרחקה לתקופה משמעותית מהלימודים. ברורים מאליהם ההשלכות האפשריות של הרשעה והרחקה כזו על אורחות חייו של סטודנט-נקבל. אלה עלולים לעתים אף לפגוע ביכולתו לסיים את לימודיו. בתמצית, הטלת עונש חמור היא ראויה והכרחית בנסיבות מתאימות. אולם חשוב שיוטל בעקבות הודאה לאחר שמשמעות הדברים הובהרה.
5. עם זאת, אנו ערים לחששו של בא כוח הקובלת, שמתן אפשרות לנאשמים לחזור במ מהודאתם, בטענת הבנה לקויה של העבירות בהם הואשמו, עלולה להוביל לתוצאה בלתי ראויה של נאשמים המודים בעבירות בפני הערכאה הראשונה ולאחר מכן מבקשים מבית הדין לערעורים לחזור במ משהתאכזבו או אף נבהלו מהעונש שהושת עליהם. מילים אחרות, ביטול הודאה עקב אי-הבנה עלול להוביל למדרון

חלקלק, שיגרור ערעור בכל מקרה שבו נאשם הודה בעבירה המיוחסת לו אך סבור שהעונש שהושת עליו כבד מדי.

6. יש טעם רב בדברים, ויש לאזן בין השיקול בדבר החשש מפגיעה בזכות הנאשם להליך הוגן מחד והחשש ממדרון חלקלק מאידך. בדרך כלל לא יתעורר הצורך לאפשר לסטודנטים לחזור מהודאתם בדיון בערכאת הערעור. ברוב הגדול של המקרים נאשמים מודעים למהות העבירות המיוחסות להם, בעיקר לפני הודאה בעבירות אלה. לא בכדי מעמידה אגודת הסטודנטים סגור לשירות הנאשמים בדין משמעותי, שחלק מתפקידו הוא להסביר לנאשם את משמעות ההליך והשלכותיו, לרבות המשמעות המילולית של העבירה בה הוא מואשם והעונש המתחייב ממנה. גם הממונה על המשמעות וסגניו מקפידים לבטח על הבהרת הדברים לפני קבלת הודאה והרשעה על פיה.

7. עם זאת, במקרים מיוחדים ויוצאי דופן ניתן לסייג קביעה זו. כך במקרה בו הסטודנט מתקשה בשפה העברית, באופן המעורר ספק אם אכן הבין הנאשם את משמעות העבירה בה הוא הודה. אין להסכים עם מצב בו סטודנט מורשע בדין משמעותי ונגזר עליו עונש כבד בלא שיבין לחלוטין את משמעות הדברים.

8. בנסיבות המקרה, משהתעורר בנו ספק כאמור, לאור קשיי השפה של המערער והתרשמותו הכללית ממנו, ולאור הפערים האפשריים ברמת הענישה בין הרשעה בהונאה (על היסוד הנפשי הנדרש בה) לבין הרשעה בהפרת הוראה, גם מקום ששתי עבירות המשמעת מבוססות על אותה התנהגות, אנו מבטלים את הודאתו של הנאשם בפני סגן הממונה על המשמעת ומחזירים את התיק לדיון בערכאה הדיונית.

פסק הדין יפורסם ללא שם המערער.

ניתן היום, \_\_\_\_\_, בהעדר הצדדים.

אבי עזרא  
חבר בית הדין

פרופ' אלי לדרמן  
נשיא בית הדין

פרופ' שירי ארטשטיין  
חברת בית הדין